

НЕДЯЛКА МИХОВА РАЗУЗНАВАЧИ

chitanka.info

Иска ми се да поговоря с някого — а тук няма дори и камък, към който бих могъл да се обърна. Не зная дали бих се решил, ако предварително знаех на какво се обричам. Странно е да се помисли, че в същия този момент аз бродя из още няколко планети и едновременно се намирам на Земята — незастрашен от нищо, зает с обичайната си задача да натиквам в преуморения си мозък огромни порции информация.

Да не беше така студено, прашно и еднообразно. Този проклет кафяв прах е толкова лек, че всяко мое движение предизвиква един малък циклон. Добре би било да имаше опасност, да свърша в борба — а сега просто трябва да пристъпя в камерата и да престана да съществувам. Програмата на изследванията ми е завършена, изчерпани са и запасите от вода и храна — няма друг изход.

Е да, теоретически аз няма да умра — моите други аз продължават да съществуват. Глупост е всичко това и нищо повече! Между всички нас не съществува вътрешна връзка, аз се осъзнавам като единствен и всеки от тях — също. Когато вляза в камерата, това аз, което е тук, ще изчезне: какво ме интересуват останалите?

Това е просто убийство, нима там още не разбират? Впрочем самоубийство — не мога да отрека, че дойдох тук по свое собствено желание.

Гордея се все пак с работата, която извърших. Радвам се, че не се отпуснах, когато за първи път пристъпих във в камерата. Всъщност сега ми е тежко само защото за първи път имам свободно време. Сам не зная защо се бавя така безсмислено, вместо да застана пред интегратора. Няма да почувствувам нищо. Ще мисля за моите други аз, ще си представям, че се връщам при тях...

Смешно, мисля какво ли не — само не за това, от което се страхувам, въпреки че дори не зная защо. Та какво ме засяга, дори ако при възстановяването е допусната неточност? И все пак копнея да видя човек, един-единствен. Да говоря с него, да се сравня, да видя дали приличам на него, да разбера какво представлявам. Ако се окажа друг — може би всичко, което извърших, е ненужно? Ако... ако съм просто кибер? Наистина помня целия си досегашен живот, помня своите родители, другари, просто познати — но това не доказва нищо. Може би спомените ми са променени, изопачени. Или дори изкуствено създадени?

Човешко ли е изобщо това, което правя? Човешко ли е да стоя сам в тази равнина сред полюшващите се около мен кафяви облаци, бършейки от време на време мекия прах от лицето си?

Не, не бива да чакам повече. И после — остава ми само един малък бидон вода. Безсмислено би било да страдам. Унизително би било да изпия и последната капка, да отлагам, докато жаждата ме натика в камерата.

Това беше само една малка почивка преди нищото, един миг на слабост. Той свърши. Всичко е много просто. И моето идване имаше смисъл, изпратих на Земята нови знания.

Ето това ме успокоява. Вярвам, че съм човек, и ще остана такъв до края — няма да изпратя нито дума повече. Нищо за това, което изпитвам, никакво „Прощавайте, хора!“ или „Хора, аз се завръщам при вас!“

* * *

Когато прозвуча сигналът, стоях пред бюрото, вдълбочен в отчетите на последния конгрес по физиология. Казах „Елате!“, без да ставам. Чух стъпките, обърнах се — млад човек, почти юноша. Посочих му едното от креслата и той седна. Изглеждаше смутен.

— Изпратиха ме при вас от Центъра за космически проучвания — каза той неуверено.

— Поискахте да работите като разузнавач, така ли?

— Да.

Помислих си, че почти винаги млади хора се стремят да станат разузнавачи, въпреки че възрастните всъщност са по-подходящи — знаят повече. После си спомних, че и самият аз постъпих в групата, още преди да навърша двадесет години. Е добре, нищо няма да скрия от този юноша, ще му посоча към какво се стреми. Ако и след това пожелае същото — на добър час!

— Предполагам, че познавате научната страна на въпроса.

— В общи линии.

— Моля, повторете с няколко думи това, което знаете.

— „Телеграфирането“ на живи организми се използва отдавна, макар и да има ограничено приложение. Първият стадий обхваща

снемането на характеристиките на всички клетки от тялото и особено мозъка на избрания обект. В процеса на изследването организмът временно се разпада. Възстановяването може да бъде многократно. Освен това данните могат да бъдат предавани на огромни разстояния, при условие че на края на пътя съществува приемателен пункт. Именно това позволява приложението на „телеграфирането“ за първоначалното изследване на непознати още планети. Най-напред се изпраща апаратурата. След известен срок бива излъчен и разузнавачът във вид на кодирано съобщение. Приемателният пункт, който вече се намира на съответното място, го приема и реставрира. Разузнавачът излиза от камерата и извършва необходимите изследвания.

Не знаех дали да се усмихна или натъжа. Така беше наистина, като в урок, в който всичко е просто и установено.

— А този, който вече е привършил своята серия от изследвания?

— Камерата отново го поема.

— Но той не се завръща на Земята, нали знаете това?

— Да, разбира се. Засега няма възможност да бъде изпращана повече енергия от тази, която е необходима за неговото съобщение. Искам да кажа... съобщението за извършените изследвания.

— А той?

— Обратното телеграфиране е не само невъзможно засега, но то би било и ненужно. Нали данните за индивида предварително се намират на Земята? Разузнавачът винаги работи едновременно на няколко планети и на Земята. Ето, доколкото зная, на вас са поверени пет планети, за които вашата психика и вашите знания са признати за подходящи. Има ли значение за вас съдбата на тези петима?

Усмигнах се търпеливо.

— За мене — не. Да приемем, че е така. Но изпратените са вече отделни личности, с нов опит и самостоятелно развитие. Вярно е, че имаме едно и също минало, но самосъзнанието ни сега, в този миг, е различно. И бъдещето ни е различно. Всеки от нас ще умре сам.

Юношата изглеждаше озадачен. Не беше мислил за това. Естествено.

— Но нали те не са истинските?

— Защо собствено мислите така? Привилегирован ли е някой от възстановените индивиди?

— Просто вие сте тук... Продължавате една и съща линия на живот.

— А те я продължават там. Какво доказва това? Аз, който съм тук, също минах през камерата и дори не зная дали съм абсолютно същият, който влезе в нея.

— Не разбирам това.

— Ще разберете. Предварително искам да ви кажа, че именно тази несигурност не позволява разширеното приложение на „телеграфирането“. Човекът, всеки човек, е нещо неповторимо. В него е концентриран опитът на отделна поредица от личности, свързани като родители и деца, и конкретните влияния на обществената и природната среда...

— Но нали точно за да се доберат до неповторимото, анализаторите снемат характеристиките на всяка клетка?

— За да бъде „телеграфиран“ един индивид, трябва да бъде преведен на езика на съответни знаци, не е ли така?

— Безспорно.

— Тогава знаците са общи за всекиго. С тях биват изразявани различни индивиди. Не виждате ли вече проблемата: общото трябва да изрази неповторимото.

— Това все пак става, нали?

— Да, това става... Опитвали сте се да изразите нещо свое — например чувство, за което сте почти сигурен, че е присъщо само на вас? Как постъпвате?

Поусмихнах се в себе си, когато видях, че младежът поруменя.

— Опитвам се да опиша...

— Забележете — думите също са общи знаци. С тях си служим и ние двамата, и всички хора, и всеки се опитва да изрази и своето. И как мислите — успявате ли да изразите това свое напълно адекватно?

— Не зная. Все пак другият трябва да е изпитвал нещо подобно. — Той се усмихна и вдигна рамене. — Просто не зная.

— И в случая с „телеграфирането“ никой не знае. Ето аз вече два пъти съм понасял тази процедура. Възстановяван съм бил и тук, на Земята, и на други планети. Но същият, абсолютно същият ли влиза и излиза от камерата? Невъзможно е да науча. Няма критерий. Моето предишно аз изчезва, не мога да бъда и двете едновременно: така,

както и вие не знаете доколко ви разбират, защото не можете да бъдете едновременно този, който говори, и този, който възприема.

— Значи в камерата човек изчезва и никога не разбира дали на негово място не възниква един леко модифициран индивид?

— Така е.

— Но затова пък вие сте били на толкова много планети... — Гостът ми се усмихна нерешително. Разбих го.

— Аз? Грешите. Другите, създадени по моя образец — да. Моята лична задача е само непрестанно да трупам знания, които при следващото ми изпращане ще потрябват. Никога не съм напускал Земята. А и всеки от моите двойници опознава една-единствена планета.

Виждах, че той започна да осъзнава казаното. Мълча дълго, после каза тихо:

— И те... те там са също така сами? Никой от тях не изживява нищо от това, което изживяват останалите?

— Безспорно.

Отново замълча, после внезапно избухна:

— Не ви ли се струва, че цялата тази система прилича на серия от убийства?

Въздъгнах леко. Всички аналогични разговори стигат до този пункт, това, изглежда, е неизбежно.

— Първоначално всичко изглеждаше много просто: човек не умира, един стадий на безсъзнание и той отново се появява, мисията на разузнавачите също свършва с безсъзнание. Ние, които изпитавме всичко върху себе си, разбрахме, че положението е много по-сложно — но мълчим. Ако сега говоря с вас така откровено, то е само защото за да постъпите в групата, вие трябва да знаете какво ви очаква. Ние, които никога не напускаме Земята, изпращаме себе си из Вселената и изчезваме там, защото това е цената на постигнатото от нас познание. Никой от изпратените нито един път досега не изрази оплакване или протест, а всички те биха могли да направят това. Проблемата е много, много стара: да приемем ли жертвата на човек за развитието на човечеството? Ние все още заплащаме тази цена.

Този път мълчанието ме изпълни с напрежение. Когато най-после юношата срещна погледа ми, вече знаех отговора. Той каза:

— Все пак ще потвърдя пред Центъра своето желание.

Изпратих го до вратата и на прощаване стиснах ръката му. Дланта му беше суха и твърда. Бях вече убеден, че от него ще стане добър разузнавач.

Исках да продължа работата си, а не можех. Разговорът отново разбуди в мен всичко, което се бях опитвал да подтисна. Мислех за тези, които са далече оттук. Бих искал да поговоря поне с един от тях.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 19/1970 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.